

Innholdsoversikt

FORORD	5
INNHOLDSOVERSIKT	7
DETALJERT INNHOLDSFORTEGNELSE	9
1 INNLEDNING	17
2 HVITVASKINGSREGELVERKETS HISTORIE OG KILDER	20
3 HVITVASKINGSMEKANISMEN OG DEN RETTSLIGE REGULERING ..	30
4 HVEM ER I HVITVASKINGSBRANSJEN – ET BLANDET PERSONGALLERI	43
5 INTRODUKSJON AV ADVOKATEN SOM AKTØR PÅ HVITVASKINGS- BRANSJENS ARENA	58
6 ADVOKATETIKK OG BISTAND TIL ULOVLIGE OG TVILSOMME TRANSAKSJONER	60
7 ADVOKATERS UNDERSØKELSESG- OG RAPPORTERINGSPLIKT.	89
8 RAPPORTERINGSPLIKTEN OG SELVINKRIMINERINGSVERNET.	123
9 HVITVASKING GJENNOM SKATTEPARADISER	152
10 INTERNETT SOM HVITVASKINGSVERKTØY	244
LITTERATUR	270
STIKKORD	276

Detaljert innholdsfortegnelse

FORORD	5
INNHALDSOVERSIKT	7
DETALJERT INNHALDSFORTEGNELSE	9
1 INNLEDNING	17
<i>Av professor Ulf Stridbeck</i>	
2 HVITVASKINGSREGELVERKETS HISTORIE OG KILDER	20
<i>Av professor Alf Petter Høgberg</i>	
2.1 Innledende om hvitvaskingsforbrytelsen som «moderne» forbrytelseskategori	20
2.2 De overnasjonale og internasjonale kilder	23
2.3 Betydningen av de overnasjonale kilder for rettstilstanden i Norge	25
2.4 Det nasjonale regelverk	27
3 HVITVASKINGSMEKANISMEN OG DEN RETTSLIGE REGULERING ..	30
<i>Av professor Alf Petter Høgberg</i>	
3.1 Hvitvasking som svar på oppdagelsesrisiko	30
3.2 Hvitvaskingsmekanismen	32
3.3 Den rettslige regulering	35
3.3.1 Allment	35
3.3.2 Nærmere om hvitvasking av utbytte fra egne straffbare handlinger	39
3.3.3 Forholdet mellom hvitvasking og heleri	41
3.3.4 Hvitvaskingsløyper og kjedeheleri	42

4	HVEM ER I HVITVASKINGSBRANSJEN – ET BLANDET	
	PERSONGALLERI	43
	<i>Av professor Ulf Stridbeck</i>	
4.1	Innledning	43
4.2	Husholdningsvaskeren	45
4.3	Slektingen	46
4.4	Kuréren	47
4.5	Smurfen	49
4.6	Entreprenøren	50
4.7	Hawaleseren	51
4.8	Proffen	53
	4.8.1 Innledning	53
	4.8.2 Bankmannen	55
	4.8.3 Manageren	56
	4.8.4 Advokaten	56
4.9	Avslutning	56
5	INTRODUKSJON AV ADVOKATEN SOM AKTØR PÅ	
	HVITVASKINGSBRANSJENS ARENA	58
	<i>Av professor Alf Petter Høgberg</i>	
6	ADVOKATETIKK OG BISTAND TIL ULOVLIGE OG TVILSOMME	
	TRANSAKSJONER	60
	<i>Av konstituert statsadvokat Henrik Horn, Økokrim</i>	
6.1	Innledning	60
6.2	Nærmere om de ulike typer regler som gjelder for	
	innholdet i advokatbistanden	62
	6.2.1 Erstatningsansvar	62
	6.2.2 Straffansvar	62
	6.2.3 Administrative sanksjoner mv.	66
	6.2.4 Brudd på advokatetiske regler	66
6.3	Nærmere om de advokatetiske regler	66
6.4	Juridisk metodebruk i disiplinærorganene mv.	68
6.5	Advokatetikk og begrensninger ved bistand til	
	økonomiske disposisjoner	69

6.5.1	Generelt om advokatetikk og straffbare/retts- stridige handlinger	70
6.5.2	Straffri, men uetisk medvirkning	73
6.5.3	Foreldelse	74
6.5.4	Aktsomhetskravet i advokatetikken – under- søkelsesplikt for advokaten	74
6.5.5	Advokater og hvitvaskingshandlinger	78
6.5.5.1	Hvitvaskingsloven § 7 – undersøkelsesplikt.	78
6.5.5.2	Unntak fra straffeloven § 317 første ledd – forholdet til hvitvaskingsloven § 9	78
6.5.5.3	Supplerer de advokatetiske regler straffeloven § 317 første ledd?.	80
6.5.5.4	Mistankekravet i de advokatetiske regler punkt 3.1.8 – når skal advokaten fratre?	80
6.5.6	Særskilte transaksjonsrelaterte advokatetiske regler	82
6.5.7	Hva bør bestemme innholdet i den uskrevne advokatetikk?	83
6.6	Pålegger domstolloven § 230 advokater ytterligere plikter?	85
6.7	Prosessuelle begrensninger	86
6.8	Avslutning	87
7	ADVOKATERS UNDERSØKELSES- OG RAPPORTERINGSPLIKT	89
	<i>Av advokat Mita Chanana</i>	
7.1	Innledning	89
7.2	Når inntreer undersøkelsesplikten?	90
7.2.1	Innledning	90
7.2.2	Hvilke transaksjoner skal undersøkes?	90
7.2.2.1	Generelt	90
7.2.2.2	Forholdet til hvitvaskingsloven § 4 annet ledd nr.7	92
7.2.2.3	Kan forhold hos tredjemenn utløse undersøkelsesplikt?	95
7.2.2.4	Foretatte transaksjoner	97
7.2.3	Tilknytningskravet og kriminalitetskravet.	100
7.2.3.1	Generelt	100
7.2.3.2	Hva er «utbytte av en straffbar handling»?	101

7.2.3.3	Når foreligger tilstrekkelig tilknytning? ...	104
7.2.4	Mistankebegrepet	105
7.2.4.1	Generelt	105
7.2.4.2	Grunnlaget for mistanken	106
7.2.4.3	Kravet til sannsynlighet	108
7.2.5	Nærmere om kravet til mistanke	110
7.3	Omfanget av undersøkelsesplikten	112
7.4	Når inntreer rapporteringsplikten?	117
7.5	Rapporteringsplikten innhold	118
7.6	Overskridelse av rapporteringsplikten	120
7.7	Overtredelse av rapporteringsplikten	122
8	RAPPORTERINGSPLIKTEN OG SELVINKRIMINERINGSVERNET ...	123
	<i>Av førstekonsulent Ole-Kristian Michalsen, Finansdepartementets skattelovavdeling</i>	
8.1	Innledning	123
8.2	Generelt om selvinkrimineringsvernet	124
8.3	Vilkårene for selvinkrimineringsvernets inntreden i forhold til rapporteringsplikten	126
8.3.1	Innledning	126
8.3.2	Den rapporteringspliktiges selvinkriminerings- vern som vitne	126
8.3.3	«Mistenkte» og «criminal charge»	128
8.3.3.1	Problemstillingen	128
8.3.3.2	Fra hvilket tidspunkt foreligger «mistenkte» og «charge» i forhold til rapporteringsplikten?	129
8.3.4	Når utløser rapporteringsplikten en «charge» i forhold til den rapporteringspliktige?	132
8.3.5	Legislative hensyn bak rapporteringsplikten	136
8.3.6	Forholdet til strprl. §§ 230 og 232	139
8.3.7	Betydningen av at det må innrapporteres av eget tiltak eller på forespørsel	139
8.3.7.1	Innledning	139
8.3.7.2	Forespørsel	139
8.3.7.3	Eget tiltak	141

8.3.8	Opplysningene må være fremtvinget	143
8.3.9	Hvilke opplysninger omfattes av vernet?	145
8.4	Rettsfølger av brudd på selvinkrimineringsvernet	146
8.5	Bruk av opplysninger som er fremtvinget forut for straffesiktelse	148
9	HVITVASKING GJENNOM SKATTEPARADISER	152
	<i>Av førstestatsadvokat Morten Eriksen, ØKOKRIM</i>	
9.1	Innledning	152
9.1.1	Problemstilling	152
9.1.2	Klassifikasjonsformer	155
9.1.2.1	«Skatteparadis» – en misvisende betegnelse	155
9.1.2.2	Skatteregime som klassifikasjonskriterium	156
9.1.2.3	Offshore og onshore-jurisdiksjoner	159
9.1.2.4	«Bekvemmelighetsstater»	160
9.2	Skatteparadisenes virksomhet – omfang og virkninger	161
9.2.1	Innledning	161
9.2.2	Hvor mange skatteparadiser finnes det?	163
9.2.3	Service providers, markedsføring og tilrettelegging	165
9.2.4	Hvor store verdier holdes i skatteparadisene?	168
9.2.4.1	Globale tall	168
9.2.4.2	USA	172
9.2.4.3	Skandinavia	172
9.2.5	Direkte og indirekte skadevirkninger av skatte- unndragelser	174
9.2.5.1	Uønskede omfordelingsvirkninger	174
9.2.5.2	Virkninger for det globale skattenivå	176
9.2.6	Multinasjonale selskaper	177
9.2.6.1	Problemstilling	177
9.2.6.2	Kort om bruk av holdingselskaper	179
9.2.6.3	Samspill mellom selskaper onshore og offshore	180
9.2.6.4	Prinsippene for internprising	182
9.2.6.5	Valg av transaksjonsruter (routing)	184
9.2.7	Skattekonkurransen – «the race to bottom»	185

9.2.8	Uregulerte markeder, ustabile stater og finansiell ustabilitet	188
9.2.9	Kriminalitet og hvitvasking - nasjonalt og globalt ..	192
9.2.10	Særlig om virkningene for utviklingslandene	195
9.2.10.1	Skatteunndragelser	195
9.2.10.2	Inntektsbortfall på grunn av korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet	197
9.2.10.3	Oppsummering	202
9.3	Strukturene i skatteparadisene – drivkreftene	203
9.3.1	Oversikt og hovedpunkter	203
9.3.2	Rettsutviklingen i onshore-statene	205
9.3.2.1	Innledning.	205
9.3.2.2	Transparens og åpenhet.	206
9.3.2.3	Selskapslovgivningen – avveining mellom kryssende interesser	207
9.3.2.4	Skattelovgivningen og bakgrunnsretten i et nasjonalt perspektiv.	207
9.3.2.5	Rettsikkerhetsgarantier og rettsvernsregler.	209
9.3.3	Rettsutviklingen i skatteparadisene – tre asymmetrier	211
9.3.3.1	Innledning.	211
9.3.3.2	Taushetsplikt (sekretesse) og lukkethet.	212
9.3.3.3	Skatteparadisenes inntektsside – registreringsgebyrer og avledet virksomhet	214
9.3.3.4	Selskaps- og trustlovgivningen – «friheter» og fritak for non-residents.	216
9.3.3.5	Nærmere om «frihetene»	219
9.3.3.6	Skatteparadisene og internasjonal skatte- rett – utømmelige kilder til omgåelser?	220
9.3.3.7	Litt om form og realitet i skatteretten	223
9.3.4	Skattesystemer som ideologisk drivkraft	224
9.3.4.1	Innledning – tre former for skattedebatt ..	224
9.3.4.2	«Skatteparadis» eller «sekretesseparadis» ..	225
9.3.4.3	Kan sekretessreglene forsvares?	227
9.3.4.4	Den amerikanske debatten	228

9.3.4.5	«Skattekonkurranse» og skattesystemets nasjonale virkninger	233
9.3.5	Den store vekstfaktor – «cyber space» og etablering over internett	235
9.4	Utviklingen fremover	236
9.4.1	Innledning	236
9.4.2	Retorisk forsvar – selvstendighet, «skattekonkurranse» og «friheter»	236
9.4.3	Ingen reformer før alle gjør det samme	237
9.4.4	En viss vilje til samarbeid og åpenhet	240
9.4.5	Verdien av innsyn vil reduseres	241
9.4.6	Utvikling av nye tilslørende selskaps- og truststrukturer	241
9.4.7	Mer raffinert samspill mellom onshore- og offshorestrukturer	242
10	INTERNETT SOM HVITVASKINGSVERKTØY	244
	<i>Av stipendiat Line Coll</i>	
10.1	Innledning – Cyber laundering: gammel forbrytelse på ny arena	244
10.2	Internettbaserte banktjenester	247
10.3	Andre internettbaserte finansielle tjenester	250
10.3.1	Finans- og aksjemarkedet	250
10.3.2	E-penger, elektroniske lommebøker, smartkort og forhåndsbetalte kort	252
10.3.2.1	E-penger	253
10.3.2.2	Forhåndsbetalte kort	254
10.3.3	Digitalt gull	255
10.4	Alternative betalingssystemer og banksystemer	257
10.5	Internett som markeds plass	260
10.6	Internettgambling og hvitvasking	261
10.7	Opprettelse av virksomhet	264
10.8	Second Life – en ny arena for hvitvasking?	267
	LITTERATUR	270
	STIKKORD	276